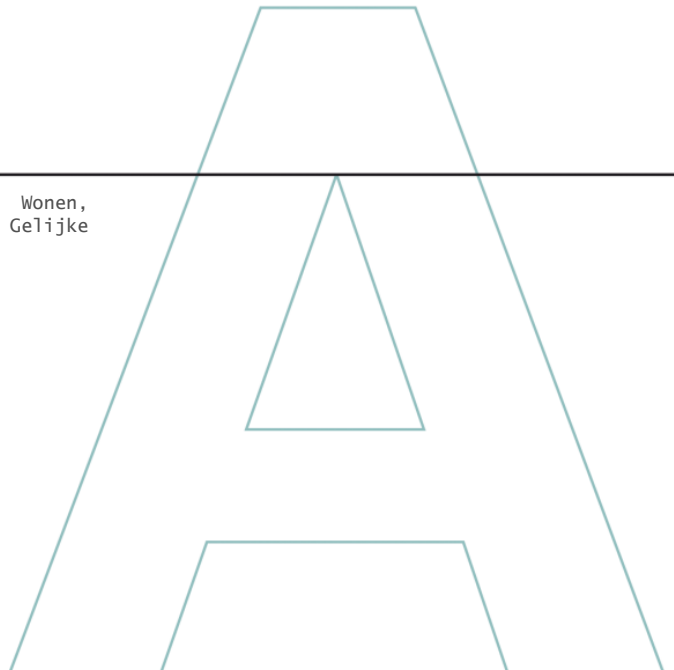

Advies

DATUM 26 november 2014
VOLGNUMMER 2014-2015/11

COMMISSIE Commissie voor Wonen,
Armoedebeleid en Gelijke
Kansen

Beleidsnota Armoedebestrijding: nood aan kinderrechtentoets

Viceminister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, Liesbeth Homans, diende op 24 oktober 2014 haar beleidsnota Armoedebestrijding in bij het Vlaams Parlement.

De minister zet sterk in op het voorkomen en bestrijden van kinderarmoede. We onderstrepen het belang van deze keuze, maar vragen een meer uitgesproken kinderrechtenvisie met aandacht voor de sociale positie van de ouders.

Het Kinderrechtencommissariaat ondersteunt de integrale, structurele, participatieve en empowerende aanpak van de armoedeproblematiek. Helaas is de vertaling naar de praktijk nog vaag.

We adviseren de minister:

- Vraag in alle beleidsnota's aandacht voor kinderarmoede.
- Heb aandacht voor gekleurde armoede en kinderen in maatschappelijk kwetsbare situaties zoals kinderen met een migratie-achtergrond, (niet-)begeleide minderjarige asielzoekers en kinderen van woonwagenbewoners.
- Voorzie 'experimenteerruimte' om participatie op maat van kinderen en jongeren mogelijk te maken zodat hun stem weerklinkt in de verschillende overlegplatforms.
- Zorg voor betrouwbare gegevens waarbij kinderen en jongeren eenheid van analyse zijn om de impact van de financiële crisis op kinderen tijdig te monitoren.
- Vertrek vanuit belevingsonderzoek bij kinderen en jongeren om participatiedrempels en uitsluitingsmechanismen aan te pakken.
- Heb blijvende aandacht voor vakantieparticipatie, cultuur- en sportparticipatie en wijkgezondheidscentra.
- Besteed aandacht aan verschillende uitsluitingsmechanismen zoals de oververtegenwoordiging van kinderen in armoede in het

buitengewoon onderwijs en het te vaak plaatsen van deze kinderen in de jeugdhulp.

- Verbeter de financiële gezinssituatie onder meer door een toereikend vervangingsinkomen, een maximumfactuur in de eerste graad secundair onderwijs en betaalbare en kwalitatieve woningen beschikbaar en toegankelijk te maken.

Het Kinderrechtencommissariaat hoopt dat 'structureel' in de beleidsnota gelezen mag worden als het structureel erkennen van initiatieven die werken met kinderen en jongeren in armoede.

1. Kinderarmoede als prioriteit

Het Vlaams Regeerakkoord schuift naast generatiearmoede de strijd tegen kinderarmoede naar voren als een van de prioriteiten binnen het armoedebestrijdingsbeleid.

1.1. Aandacht voor geïntegreerd kinder-rechtenbeleid

Kinderen én ouders

Het Kinderrechtencommissariaat is tevreden dat de minister verder wil inzetten op kinderarmoede. We zijn ervan overtuigd dat de focus op kinderarmoede ertoe bijdraagt dat meer mensen openstaan voor de armoedeproblematiek. Belangrijke voorwaarde is dan wel dat de focus op kinderarmoede een aangrijpingspunt wordt voor een samenhangend armoedebeleid. Kinderarmoede is een uitvergroting van het armoedeprobleem. Meer aandacht voor de sociale rechten van kinderen moet dan leiden tot meer aandacht voor de sociale grondrechten van hun ouders. Kinderen zijn sociaal afhankelijk van van hun ouders. Armoedebestrijding heeft er dus baat bij om kinderarmoede als onderdeel van de armoedebestrijding ernstig te nemen door zo vroeg mogelijk structureel in te grijpen.

Over beleidsdomeinen heen

De minister wil op alle beleidsniveaus en domeinen een integrale, structurele, participatieve en empowerende aanpak van de armoedeproblematiek. Efficiënt beleid vertrekt vanuit een gedeelde en gedragen visie. Dit is van belang als toetssteen.

Toch stelt het Kinderrechtencommissariaat vast dat niet alle beleidsnota's voldoende aandacht besteden aan kinderarmoede vanuit diezelfde brede visie. We kijken alvast uit naar het Horizontaal Permanent Armoede Overleg om dit verder uit te werken.

Kinderrechtenkader

Wij schuiven graag een kinderrechtenkader naar voren om te verzekeren dat alle beleidsdomeinen aandacht voor kinderarmoede hebben.

Het voorziet in een aantal protectierechten waarmee kinderen en jongeren beschermd kunnen worden tegen gedragingen of leefomstandigheden die schadelijk zijn voor hun ontwikkeling of hun welzijn. Het is van belang ouders te ondersteunen in de zorg voor hun kinderen.

De verschillende provisierechten verplichten de overheid ertoe zich in het armoedebeleid te richten op gelijke ontplooiingskansen voor alle kinderen. Participatierechten tenslotte impliceren dat de overheid waakt over de gelijke toegang tot voorzieningen voor alle kinderen en jongeren. Participatie omvat daarnaast uiteraard ook het erkennen van kinderen en jongeren als volwaardige deelnemers aan de samenleving.

Door op het belang van deze verschillende rechten te wijzen, wordt ook op de multidimensionale en onderlinge afhankelijke aard van armoedeproblematiek onder kinderen gewezen.

Er moeten dus maatregelen genomen worden op de verschillende terreinen waar (kinder)armoede speelt. Tegelijk moeten deze maatregelen elkaar ondersteunen. In die zin is het bijvoorbeeld belangrijk om het kinderopvangaanbod uit te breiden, maar tegelijk de kostprijs ervan niet te verhogen.

1.2. Aandacht voor gekleurde armoede

De omgevingsanalyse in de beleidsnota toont aan dat het armoederisico voor personen die geboren zijn buiten de Europese unie vijf keer hoger ligt (p.11).

Het Kinderrechtencommissariaat vraagt zowel vanuit deze analyse als vanuit de klachten die ons bereiken meer aandacht voor gekleurde armoede. Hierbij denken we aan kinderen in maatschappelijk kwetsbare posities zoals kinderen met een migratieachtergrond, (niet-)begeleide minderjarige asielzoekers en kinderen van woonwagenbewoners.

We lezen dat de minister haar rol van coördinerend minister armoedebeleid ernstig wil opnemen en maximaal over beleidsdomeinen en beleidsniveaus (lokaal, Vlaams, Federaal, Europees) heen wil inzetten.

We benadrukken in het bijzonder het belang van een goede samenwerking en afstemming tussen de beleidsdomeinen armoede en integratie en de andere beleidsdomeinen die personen met een migratieachtergrond in armoede als doelgroep hebben.¹ Geïntegreerd werken houdt in dat het Vlaamse armoedebestrijdingsbeleid meer aandacht besteedt aan personen met een migratieachtergrond. Tegelijk dient het integratiebeleid te focussen op die groep mensen met een migratieachtergrond die in armoede leven.

1.3. Vlaams Actieplan Armoedebestrijding

Het Kinderrechtencommissariaat verwacht veel van het aankomende Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA).

ENOC, het Europees netwerkwerk van Kinderombudsdiensten waarvan het Kinderrechtencommissariaat lid is, beveelt ten sterkste aan rekening te houden met de aanbevelingen van de Raad van Europa 'Ending Child Poverty in Europe' en van de Europese Commissie 'Investing in Children: Breaking the Cycle of Disadvantage'.² Ook de minister vermeldt deze aanbevelingen in haar beleidsnota. Het is belangrijk dat deze richtlijnen als basis dienen voor een actieplan in de strijd tegen (kinder)armoede en sociale uitsluiting. Vanuit kinderrechtenperspectief is vooral de vraag naar 'accountability' essentieel. Wie is waarvoor verantwoordelijk? In een samenlevingsmodel met een te grote klemtoon op individuele verantwoordelijkheden, verdwijnt de aandacht voor het realiseren van een grotere maatschappelijke gelijkheid van alle kinderen. Deze laatste is zeer uitdrukkelijk een opdracht van de overheid. Het kinderrechtenverdrag is hierover zeer duidelijk.

1.4. Stem van kinderen en jongeren

¹ Lasso, 2013, *Beleidsaanbevelingen gekleurde armoede*.

<http://www.lasso.be/nl/documentatie/beleidsaanbevelingen-gekleurde-armoede>

² Raad van Europa, 2014, *Ending Child Poverty in Europe*,

<http://assembly.coe.int/ASP/Doc/XrefViewPDF.asp?FileID=20565&Language=en>

Europese Commissie, 2013, *Investing in children: breaking the cycle of disadvantage*, aanbeveling van 20/2/2013, http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/c_2013_778_en.pdf

Het Kinderrechtencommissariaat is tevreden met de verschillende overlegplatforms waarbij zowel aandachtsambtenaren als belangengroepen een plek krijgen.

We vragen extra aandacht en middelen om de stem van kinderen en jongeren hierin binnen te brengen. We vragen de nodige 'experimenteeruimte' om participatie op maat van deze doelgroep mogelijk te maken.

Participatie van kinderen en jongeren is essentieel zodat het actieplan aandacht heeft voor de betekenisverlening die kinderen aan hun leven in armoede geven.

1.5. Monitoring

Om een zicht te krijgen of de doelstellingen gerealiseerd zijn, moeten er geschikte indicatoren worden geïdentificeerd, zodat de mate van vooruitgang kan worden gecontroleerd. Ook de minister wijst in haar nota op het belang van een goede monitoring en van een duidelijke transparantie in de financiële middelen die ter beschikking staan.

Het Kinderrechtencommissariaat vindt het goed dat de minister volop wil inzetten op de verdere uitrol en implementatie van de armoedetoets.

Impact crisis meten met kind als eenheid

Zowel het werkveld als wetenschappelijk onderzoek geven de impact van de besparingsmaatregelen op het leven van kinderen aan. Het minimumtarief kinderopvang wordt sterk opgetrokken, sportclubs verhogen hun lidgeld tot 30 %, zwemlessen op school worden afgeschaft wegens te duur, speelpleinwerkingen schrappen verschillende activiteiten en verhogen hun inschrijvingsgeld, scholen signaleren ons het fenomeen van de "lege boterhamendozen". Een derde van de eenoudergezinnen stelt een bezoek aan de arts uit door geldgebrek. De gezinsbijslag wordt tijdelijk niet geïndexeerd.

De financiële crisis heeft een serieuze impact op de realisatie van economische, sociale en culturele rechten van kinderen en jongeren. Ook dit vraagt een gepaste monitoring. Daarom moeten er voldoende betrouwbare gegevens verzameld worden over de leefsituatie van kinderen en jongeren. Kinderen en jongeren moeten hierbij eenheid van analyse vormen.

Artikel 4 van het kinderrechtenverdrag bepaalt zeer duidelijk dat de overheden alle nodige wettelijke, bestuurlijke en andere maatregelen dienen te nemen om de in het verdrag erkende rechten te verwezenlijken. Voor kinderen en gezinnen in armoede moet een maximum aan financiële middelen ingezet worden en moeten kinderen in hun basisrechten gerespecteerd worden. Als er bespaard moet worden moet uitvoerig aangetoond worden dat alle alternatieven zijn bediscussieerd en dat alles in het werk is gesteld om deze besparende maatregelen zo kortstondig mogelijk te houden.

2. Structurele maatregelen voor elk van de sociale grondrechten

De minister wil een structureel participatief armoedebestrijdingsbeleid tot stand brengen door het nemen van structurele maatregelen voor elk van de sociale rechten. Elke minister wordt gevraagd binnen zijn of haar bevoegdheden concrete doelstellingen te formuleren. Gezien de verwevenheid van de meeste sociale rechten zal ook ingezet worden op een gedeelde

verantwoordelijkheid bij doelstellingen en acties die de bevoegdheidsdomeinen overschrijden. Specifiek voor gezinnen met kinderen wil ze de participatie versterken, de toegang tot kwaliteitsvolle dienstverlening verhogen, de inkomenssituatie van deze gezinnen verbeteren en tenslotte wil ze trachten deze doelgroep sterker en redzamer te maken.

2.1. Versterken van participatie

Het is goed dat er extra aandacht gaat naar participatie. Gezinnen in armoede hebben net als iedereen het recht om te participeren aan de samenleving. Wie deelneemt aan het maatschappelijke leven, krijgt een andere kijk op de samenleving en wordt meer betrokken. Gezinnen in armoede betrekken bij beslissingen die hen aanbelangen door ze een plek te geven in de besluitvorming, maakt deel uit van een integrale armoedestrategie.

Meer belevingsonderzoek over leven in armoede

Participeren kinderen voldoende aan de formulering, uitvoering en monitoring van de armoedebestrijdingsstrategieën? Belevingsonderzoek naar de leefsituatie van kinderen en jongeren in armoede kan inspirerend werken om vanuit hun perspectief een armoedebestrijdingsbeleid uit te tekenen.

Wat we terugvinden in de verhalen van kinderen die in armoede leven, wijst op uitsluiting of op een gemis aan aansluiting.³ De kwaliteit van het huis waarin ze wonen, laat vaak te wensen over. Er zijn problemen met vocht, verwarming, ongedierte. School gaat voor hen over gepest en gestraft worden, of over blijven zitten. Kinderen zijn nauwelijks aangesloten bij het 'reguliere jeugdwerk'.

Vaak wordt er veel aandacht gehecht aan kwantitatief onderzoek om inzicht te krijgen in de omvang, de verdeling van de risico's, de evolutie en ook op de effecten van beleidsmaatregelen. Maar er is blijvende nood aan onderzoek in de diepte, naar het 'hoe' en het 'waarom', dimensies die niet helemaal in cijfers gevat kunnen worden. Belevingsonderzoek bij kinderen en jongeren geeft bijkomend inzicht in de participatiedrempels of uitsluitingsmechanismen.

Aandacht voor uitsluitingsmechanismen

De beleidsnota heeft aandacht voor de maximale toegankelijkheid van diensten. Toch merken we in de praktijk vanuit onze Klachtenlijn nog vele andere uitsluitingsmechanismen. Die komen onvoldoende aan bod in de nota.

Zo staat er niks in over de oververtegenwoordiging van kinderen in armoede in het buitengewoon onderwijs. Door met deze kinderen en jongeren te spreken over hun schoolloopbaan, wordt duidelijk welk zwaar hindernissenparcours deze minderjarigen moeten ondergaan, dat kwetst en uitsluit.⁴ Hun verhalen bevestigen dat ons onderwijs als structuur tekortschiet. Het rugzakje dat ze meedragen weegt zo zwaar. De school is geen hefboom voor hen en vergroot soms zelfs de ongelijkheden.

³ Van Gils, J. & T. Willekens, 2010, *De beleving van kinderen die leven in armoede in Vlaanderen. Kind en Samenleving* <http://k-s.be/medialibrary/purl/nl/9697165/Belevingsonderzoek%20bij%20kinderen%20in%20armoede.pdf>

⁴ Unicef, 2012, *Iedereen gelijke kansen op school? Dat denken ze ervan. Het perspectief van maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren in het onderwijsdebat.* http://www.unicef.be/wp-content/uploads/2014/06/wdyt_gelijke-kansen-op-school.pdf

Ook stellen we een oververtegenwoordiging vast van kinderen in armoede in de jeugdhulp. Kinderen in armoede worden vaker uit huis geplaatst.

Bevorderen van toegankelijke cultuur- en sportparticipatie

Participatie of deelname aan de samenleving uit zich ook in de vrijetijdsbesteding. Kortingsmogelijkheden voor cultuurparticipatie leveren positieve ervaringen rond deelname aan sport, cultuur en andere vrijetijdsactiviteiten. Het probleem is dat deze kortingsvormen vaak enkel gelden voor een beperkt aantal activiteiten binnen de grenzen van de respectievelijke stad of gemeente of dat het aanbod beperkt blijft tot cliënten van het OCMW. Er is nood aan een algemeen niet stigmatiserend kortingssysteem dat in heel Vlaanderen gebruikt kan worden. Het kan kinderen, jongeren en ouders aanmoedigen om aan sport, cultuur en vrije tijd te participeren.

Om aan deze verzuchtingen tegemoet te komen kwam er in 2010 de UITPAS (in pilootproject). Eind 2013 werd het project positief geëvalueerd en uitgebreid met vier bijkomende regio's. UITPAS wordt positief onthaald door mensen in armoede door zijn niet-stigmatiserend opzet. Het zorgt voor vereenvoudiging naar één duidelijk systeem, zowel voor de doelgroep mensen in armoede, als voor de welzijnsactoren en partnerorganisaties. Dit project verdient dus alle kansen. Probleem is wel dat er extra aandacht moeten blijven gaan naar de toeleiding. Mensen in armoede blijven moeilijk bereikbaar via massacommunicatiekanalen en gaan ook niet actief op zoek naar informatie over het vrijetijdsaanbod.

Gezien de huidige besparingen is er de vrees dat het terugschroeven van ondersteuning een verhoging in de kostprijs teweegbrengt, waardoor kortingen weinig effect zullen hebben. Wil deze UITPAS verdere kansen tot slagen hebben dan wordt die best ingebed in een integraal armoedebeleid en een visie rond participatie en toeleiding.⁵

Structureel erkennen van verenigingen voor maatschappelijk kwetsbare jongeren

De minister wil een integrale, structurele, participatieve en empowerende aanpak van de armoedeproblematiek.

Als dit wil zeggen dat de vele initiatieven die werken met kinderen en jongeren in armoede op een structurele erkenning kunnen rekenen, is dit een goede zaak.

Vlaanderen subsidieert vandaag de steden en gemeenten om een lokaal jeugdbeleid te voeren. Met die middelen investeren lokale besturen in jeugdverenigingen en in de participatie van maatschappelijk kwetsbare groepen aan het jeugdbeleid. Het regeerakkoord wil deze regeling afschaffen en de middelen toevoegen aan het Gemeentefonds. Vraag is of de steden en gemeenten die middelen nog zullen aanwenden voor lokaal jeugdbeleid.

Het Kinderrechtencommissariaat vindt dat Vlaanderen hierin een belangrijke rol moet blijven spelen om ervoor te zorgen dat middelen wel degelijk kinderen ten goede komen. De Vlaamse regering moet garanties inbouwen.

⁵ SARC, 2014, *Advies over de UITPAS*

http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/SR_scw/adviezen/20140305-advies-UiTPAS.pdf

Zoals de minister in haar nota aangeeft fungeren jeugdwerkers als ankerfiguren of brugfiguren. Zij winnen vertrouwen en zijn actief beschikbaar, zowel voor kinderen als voor ouders. Ze ondersteunen en indien nodig verwijzen ze door naar andere diensten en organisaties.

Blijvende aandacht voor vakantieparticipatie

Elk jaar groeit het toeristisch aanbod van het Steunpunt Vakantieparticipatie. Waar het Steunpunt Vakantieparticipatie in 2001 slechts 752 mensen kon bereiken, heeft het in 2012 meer dan 100.000 vakantiegangers een ontspannende daguitstap of vakantie bezorgd. Het succes van het Steunpunt Vakantieparticipatie illustreert een grote vraag naar toegankelijke ontspanningsmogelijkheden. Onderzoek geeft aan dat kinderen en jongeren uit maatschappelijk kwetsbare milieus, niet alleen minder op vakantie gaan met het gezin, maar ook met vrienden.⁶ Terwijl vakantie net de (mentale) gezondheid bevordert, de familiebanden versterkt en sociale netwerken vergroot. Na een vakantie staan mensen positiever in het leven en hebben ze meer zelfvertrouwen.

Verenigingen in de sector ervaren verschillende drempels voor mensen in armoede. Verschillende actoren (NMBS, De Lijn, de provincies, de vakantie-industrie, het OCMW, ...) hanteren verschillende voordelen en toelatingsvoorwaarden. Dat maakt het in de praktijk soms erg moeilijk. Beter afstemmen is noodzakelijk. Het vervoer van, naar en tijdens vakanties is vaak een drempel voor mensen in armoede. Maar niet alleen de betaalbaarheid van vervoer blijkt een zorgpunt. Mobiel zijn is ook een kwestie van nieuwe vaardigheden leren en angst voor het onbekende overwinnen. Een uitstap maken, een gezinsvakantie beleven, een tentoonstelling bezoeken is een opstap naar en een voorwaarde tot een participerende samenleving. Er is een groeiend bewustzijn nodig bij welzijnswerkers en beleidsmakers om de kaart van vakantieparticipatie voor mensen in armoede te blijven trekken.

2.2. Dienstverlening op maat

De nota stelt regelmatig dat ze de toegankelijkheid tot voorzieningen wil verhogen. We lezen echter weinig over het realiseren van bijkomende capaciteit. Niet alleen in de welzijnzorg (kinderopvang), maar ook in de gezondheidszorg (wijkgezondheidscentra) en in de jeugdhulp.

Toegankelijke gezondheidszorg

Er wordt vastgesteld dat kinderen uit inkomensarme gezinnen een lager geboortegewicht hebben en leven in ongezondere leef- en woonomstandigheden. Ze zijn daardoor vatbaarder voor aandoeningen. Verhoogde kosten voor medische zorg zijn het gevolg. Om een zo goed mogelijke gezondheid te garanderen, moet de toegankelijkheid van de gezondheidszorg verbeteren.

Wijkgezondheidscentra staan synoniem voor ambulante, laagdrempelige, bereikbare, betaalbare en multidisciplinaire eerstelijns geneeskunde. Patiënten moeten geen remgeld betalen voor raadplegingen en huisbezoeken. Een wijkgezondheidscentrum ontvangt een vast bedrag per maand, berekend op de gemiddelde kostprijs van alle patiënten in België. Het krijgt dus steeds hetzelfde maandelijks forfait per ingeschreven patiënt, ongeacht de frequentie van het aantal consultaties. Deze maatregel werkt zowel preventief als kostenbesparend. Wijkgezondheidscentra zijn immers niet gebaat bij veelvuldig patiëntenbezoek, omdat ze maandelijks een vast bedrag per patiënt krijgen. Belangrijker is om patiënten via preventieve zorg gezond te

⁶ OIVO, 2010, *Jongeren en vrijetijdsbesteding*, <http://oivo-crior.org>

houden in plaats van ze tot medische consumptie aan te zetten. Dit forfaitaire systeem van wijkgezondheidscentra uitbreiden kan dus helpen om betere gezondheidszorg bij gezinnen met kinderen in armoede te installeren.

2.3. Bestrijden van onderbescherming

De minister wil in het armoedebestrijdingsbeleid voor de komende jaren in de eerste plaats inzetten op het voorkomen en bestrijden van onderbescherming. Er zal worden ingezet op de automatische toekenning van rechten, administratieve vereenvoudiging en het proactief informeren van de sociale grondrechten.

Automatisch toekennen sociale rechten

Het Kinderrechtencommissariaat vindt het zeer goed dat de minister streeft naar een maximale automatische toekenning van sociale rechten. Dat zal zeker ook kinderen ten goede komen omdat zo allerlei tegemoetkomingen niet gemist worden. De concretisering onder de vorm van te behalen standaarden en criteria zijn daarbij cruciaal om ervoor te zorgen dat ook hier geen kinderen uitgesloten worden.

Uiteraard moet er waakzaam omgegaan worden met de privacy van de gezinnen. Het kan niet zijn dat deze informatie voor andere doeleinden ingezet wordt om hen dan andere rechten te ontfemen.

Zorg voor toereikende vervangingsinkomens

Het is goed dat er ingezet wordt op het bestrijden van onderbescherming en het informeren over sociale grondrechten.

Armoedebestrijding moet zich immers in eerste instantie richten op tewerkstelling van volwassenen (waaronder ouders met kinderen) en herverdeling van inkomens.

Bijna één op twee kinderen die in armoede leven, groeit op in een gezin waar niemand werkt.

Ondanks de vervangingsinkomens belanden relatief veel gezinnen met kinderen onder de armoedegrens. Vanuit een mensenrechten- en kinderrechtenperspectief op armoede zijn er op korte termijn structurele maatregelen nodig om het minimuminkomen te verhogen tot het niveau van de Europese armoedenorm. Bijkomend overleg met de federale overheid dringt zich dus op om hier extra maatregelen in te voorzien.

Zorg voor een maximumfactuur in eerste graad secundair onderwijs

Door schoolvervoer, schooluitrusting, handboeken, verplichte buitenschoolse activiteiten lopen de schoolkosten stevig op. Door de economische crisis kunnen meer ouders de schoolfacturen niet meer betalen. Alle onderwijsnetten noteren meer onbetaalde facturen, voor steeds hogere bedragen. Scholen schakelen incassobureaus of deurwaarders in om betalingen af te dwingen.

In het basisonderwijs bestaat de maximumfactuur. Die lost niet alle problemen op, maar het effect ervan is wel duidelijk zichtbaar. Ook al is het afwachten nu het bedrag wordt verhoogd. Scholen zouden bewuster omgaan met de financiële draagkracht van gezinnen. We pleiten ervoor om de maximumfactuur door te trekken naar de eerste graad van het secundair onderwijs.

In de tweede en derde graad vragen we een schooltoelage en een maximumfactuur op maat, afhankelijk van de studierichting. In veel technische en beroepsrichtingen hebben leerlingen duur werkmateriaal nodig. Transparantie over die uitgaven is belangrijk. Ouders op tijd informeren kan verrassingen voorkomen.

Zorg voor betaalbare en kwalitatieve woningen

De minister zegt terecht dat Vlaanderen heel wat instrumenten in handen heeft om het sociaal grondrecht wonen te garanderen.

Woonkosten wegen zwaar door in het gezinsbudget. Een goed woonbeleid is cruciaal voor een doeltreffend armoedebestrijdingsbeleid. Omdat mensen met een laag inkomen geen eigen woning kunnen kopen, zijn ze aangewezen op de privé- en de sociale huurmarkt. De sociale huurmarkt is ontoereikend door de wachtlijsten voor sociale woningen. Het ziet er niet naar uit dat dat op korte termijn verbetert.

De Vlaamse regering streeft naar een meer rechtvaardige toegang tot sociale woningen door een aantal bijkomende toelatingsvoorwaarden in te bouwen. Maar deze woonzekerheid bevorderen vraagt meer dan een rechtvaardigheidstoets of afstemming.⁷ Het gevaar bestaat als het recht op wonen van ouders in het gedrang komt, het recht op wonen van hun kinderen in het gevaar komt. Maar ook hun rechten op een passende levensstandaard, op ontwikkeling, op gezondheid en op onderwijs.

Er is een fors hoger bouwtempo nodig om tegemoet te komen aan de grote behoefte aan meer sociale woningen. Bij de woontypologieën van de toekomstige woningen is extra aandacht nodig voor woningen voor grote gezinnen. En voor de bereikbaarheid van diensten en voorzieningen.

Daarnaast pleiten we voor een substantiële welvaarts vaste huursubsidie aan alle privéhuurders met kinderen en een laag inkomen. De kwaliteit van goedkope huizen laat vaak te wensen over. Uit een budgetstudie bij een 17-tal type gezinnen die werkloos zijn en een huis huren, blijkt dat huisvesting een behoorlijke hap van het standaardbudget opsoupeert.⁸ Gemiddeld genomen nemen de huisvestingskosten zoals huur, verbruikerskosten, onderhoud en herstel gemiddeld 45% van alle kosten voor hun rekening. Betalingsproblemen zijn het gevolg. Daarbovenop ervaren kinderen extra scherp de nadelige impact van die slechte woonomstandigheden op hun gezondheid.

De verantwoordelijke overheden alsook sociale huisvestingsmaatschappijen, sociale verhuurkantoren en OCMW's moeten kwaliteitsvolle huisvesting verder stimuleren door renovatiepremies te geven, door energiebesparende maatregelen te stimuleren en door hun woonpatrimonium energiezuinig te maken.

2.4. Sterker en redzamer maken

De minister wil werken aan de binnenkant van armoede. Gezinnen met kinderen in armoede moeten tijd en ruimte krijgen om stappen vooruit te zetten. Om greep te krijgen op hun eigen leven en zelf evenwichtige keuzes te maken.

⁷ Kinderrechtencommissariaat, Advies *Beleidsnota Wonen: Maak de kinderen achter de woonbeleidsplannen zichtbaar*, Advies 2014-2015/3, www.kinderrechtencommissariaat.be

⁸ STORMS, B. & K. VAN DEN BOSCH, 2010, *Budgetstandaard legt de lat voor menselijke waardigheid*, Pow Alert, jaargang 36, 1, pag. 8-16.

Ze wil hiervoor onder meer de Huizen van het Kind verder uitbouwen en investeren in Integrale gezinsondersteuning.

Gezinsondersteuning voor ouder en kind

Het Kinderrechtencommissariaat vindt het goed dat de minister het recht op gezinsondersteuning ernstig neemt. En organisaties en lokale overheden aanspoort om samen werk te maken van een Huis van het Kind.

We pleiten voor samenwerking met alle relevante basisvoorzieningen, ook als die niet tot de Kind en Gezin-actoren behoren. Huizen van het Kind moeten contextgericht werken en vertrekken vanuit het recht op toegang tot basisvoorzieningen. Ouders en kinderen hebben recht op sociale en economische bijstand, op fysieke en psychische ruimte.

De Huizen van het Kind mogen geen Huizen van de probleemkinderen worden. De grens tussen neutrale gezinsondersteuning en integrale jeugdhulp moet bewaakt worden. Het gezinsondersteunend aanbod moet zich ook richten tot kinderen en jongeren zelf. Ook extra aandacht moet gaan naar kwaliteitsvolle kinderopvang en het uitwerken van een integraal kwaliteitskader voor buitenschoolse kinderopvang.

Bijkomende richtlijn voor de media

De minister wil waken over een correcte beeldvorming van de leefwereld van kinderen in armoede. Kinderen die niet voldoen aan maatschappelijke normen, worden vaak negatief beoordeeld. Daarom wil de minister investeren in sensibilisering, beeldvorming en kennisoverdracht.

Ook media speelt daarbij een belangrijke rol. Het Kinderrechtencommissariaat grijpt deze opportuniteit graag aan om de steun van de minister te vragen voor twee lopende initiatieven waar het Kinderrechtencommissariaat aan meewerkt.

De Raad voor de Journalistiek werkt momenteel op onze vraag een nieuwe richtlijn uit rond de berichtgeving voor minderjarigen. Kinderen in kwetsbare posities zoals kinderen in armoede werken soms mee aan reportages of artikelen zonder zich bewust te zijn van de impact dat dit eventueel op hun leven kan teweegbrengen. De richtlijn moet hiervoor een groter bewustzijn creëren bij journalisten en programmamakers.

Naast het creëren van een bijkomende richtlijn binnen de Code voor Journalistiek, werken we samen met de Raad voor de Journalistiek aan een brochure om de sector nog beter te sensibiliseren. De brochure moet verduidelijken wat de normen in de richtlijn betekenen als journalisten of programmamakers met minderjarigen werken. De aandachtspunten die we willen meegeven, moeten ervoor zorgen dat kinderen en jongeren niet teleurgesteld of gefrustreerd terugkijken op hun medewerking aan een programma of artikel.